

»Osnovno težišče lanskoletnih razprav o nagrajevanju je šlo za izpopolnitvijo samega sistema. Višek teh razprav je stališče sindikatov, da je treba zaslužke delavcev tesno vezati na storilnost in pustiti, da s storilnostjo rastejo tudi zaslužki delavcev.

Lani je bilo največ problemov okrog premij in norm. Zaradi nepravilne uporabe premijskega sistema, predvsem pomanjkanja realnih premijskih osnov so se

premijske v večini primerov izrodile v stalne dodatke k plači. Da so se premije že celo ukoreninile kot stalne dodatne plače, kažejo primeri, ko posamezniki zahtevajo.

Nagrajevanje

da bi morali tudi letos dobiti enake premije, kot lani ne glede na plačevanje po učinku dela.

S tem pa je zgubljen osnovni smisel premij: namreč stimulacija in nagrajevanje za poseben uspeh. Popolnoma razumljivo je, da so takšne premije, ki so jih dobivali predvsem posamezniki na vodilnih delovnih mestih, vzbudili med kolektivi veliko slabe volje in nezadovoljstva. Zato bi morala biti podjetja v prihodnje pri uporabi premij veliko bolj previdna, ker imajo od nepravilne premijske politike več škode, kakor pa koristí.

(Iz poročila OSS za IV. letno konferenco, ki bo v petek, 25. marca.)

Enoten načrt

za reševanje težav zaposlene družine

Sredstva za standard se ne porazgubijo - Anketa na Bledu - Kaj bo s Staro pošto v Kranju? - Problemi žene so problemi družbe - Kako se uveljavlja kontracepcija

O teh in drugih problemih so se v petek pogovorile žene na okrajni konferenci Zveze ženskih društev.

V poročilu je bilo omenjeno, da je treba energičneje uveljavljati zahteve zaposlenih žena. Smernice in predpisi od VII. kongresa do okrajnega in občinskih načrtov, a predvsem novi zakon o stanovanjskih skupnostih, o katerem so žene veliko govorile, dajejo možnost, da se težave zaposlene družine hitreje rešujejo kot je to bilo doslej. Prav v tem je izvedena tudi akcija sindikalnih organizacij. Žene naj bi preko svojih organizacij, oziroma kot članice raznih svetov pri ObLO, kot članice stanovanjskih skupnosti, kot članice družbenih organizacij in drugod, energično uveljavljale ta načela. Nikjer ne bi smele dopustiti, da bi se zapostavljale osnovne potrebe družine, da se razni problemi pustijo v ozadju kot ozko -žensko vprašanje. Težave, ki jih danes občutijo zaposlene družine oziroma žene, nikakor niso samo ženska stvar, marveč so posledica našega hitrega družbenega razvoja in jih mora zato tudi družba reševati z enotnim načrtom in enotnim smotrom.

malice itd. Toda za prehrano družine izven tovarne je še zmeraj storjenega bore malo. Žene so na konferenci zlasti zahtevale, da se mora strogo ločiti gostinske obrate od obratov družbene prehrane, ki imajo nalogo nuditi redno ceneno dnevno hrano domačemu, delovnemu človeku.

Govorec o tem vprašanju v Kranju so žene sprejele zahtevo, da se čimprej uredi primerena kuhinja v prostorih Stare pošte. Razen rednih dnevnih obrokov naj bi ta obrat izdajal tudi hrano na dom, naj bi pripravljala oziroma dostavljala tople malice manjšim kolektivom, ki tega še nimajo itd.

Mnogo podobnih problemov tare tudi zaposlene žene na Bledu. Pred kratkim so tudi tam izvedle anketo in ugotovile, da je velika potreba za otroškimi igrišči, pralnico, krpalnico in drugimi dejavnostmi. Žene na Jesenicah so v okviru ustanovljenega centra razvile že razne dejavnosti. Toda vse to je še premalo. Iz vseh anket in razgovorov ugotavljajo, da se žene žele osvoboditi vsa-

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ST. 23 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 23. MARCA 1959

S seje Občinskega ljudskega odbora Jesenice

ZA BOLJŠO PRESKRBO JESENIC

Živahna razprava o dopolnilnem proračunskem prispevku - Preusmeritev proizvodnje v kmetijstvu

Na petkovi seji Občinskega ljudskega odbora Jesenice je bila glavna točka dnevnega reda razprava o predlogu družbenega plana in proračuna jeseniške občine za leto 1959. Razen tega so govorili še o dopolnitvi predloga za določitev gradbenih okolišev jeseniške občine in o ustanovitvi osnovne šole pri Mladinskem okrevališču v Gozd Martuljku.

Družbeni plan jeseniške občine za leto 1959 predvideva povečanje bruto produkta za 6,8% in narodnega dohodka za 8,5%. Planirani bruto produkt za letošnje leto je že za 5,5% višji od predvidenega v perspektivnem planu v letu 1961, planirani narodni dohodek za leto 1959 pa je višji od predvidenega v letu 1961 za 9,6%. Letošnji predlog družbenega načrta ugotavlja, da predvideni skupni dohodek in njegova delitev v perspektivnem planu nista bila pravilno postavljena, zaradi česar sta ob osnovna pokazatelja dohodka že po planu za leto 1959 presežena. Ta ugotovitve velja za vse panoge gospodarstva, predvsem pa za jeseniško železarno, pri kateri je bilo zajeto le fizično povečanje proizvodnje, ne pa tudi premik v kvaliteti, ki v glavnem vpliva na porast vrednostnega obsega proizvodnje in narodnega dohodka.

ga trga. Zaradi tega bo treba spremeniti odnos med nekaterimi kulturami v korist živinoreje in vrtnarstva. Površine pod žiti nameravajo zmanjšati od 42% v letu 1958 na 38% v letu 1959, okopavine pa od 28% na 25%; povečali pa bodo površine pod zelenjavnimi vrtninami od 8 na 10% in površine krmnih rastlin od 22 na 27%. Za oskrbo domačega trga s kmetijskimi pridelki predvideva plan, da je s pogodbeno proizvodnjo treba zagotoviti 60 ton čebule, 30 ton zelja, 5 ton rdeče pese, 3 tone korenja in 5 ton ostale zelenjave. Postopoma bo treba uvesti tudi pitanje prašičev s posnetim mlekom, ostale artikke pa usmeriti v predelavo. Okrajni ljudski odbor pripravlja zdaj ustrezne ukrepe za ureditev in preusmeritev preskrbe Jesenic z mlekom. Istočasno pa je občinski ljudski odbor sklenil pogodbo z mlekarjo v Tolminu za regresiranje 70.000 litrov mleka mesečno (po 3 din za liter). V ta namen je predvidenih 2 milijona 500 tisoč din dotacije.

V razpravi so se odborniki največ zadrževali pri občinskih dokladi na dohodek iz kmetijstva in pri dopolnilnem proračunskem prispevku. Predlog družbenega plana pravi, da se »dopolnilni proračunski prispevek iz osebnega dohodka delavcev in uslužbencev plačuje po posebnem odloku o dopolnilnem proračunskem prispevku iz osebnega dohodka«. V razpravi so nekateri

odborniki poudarjali, da ob sprejetju tega odloka sploh niso vedeli, kaj sprejemajo, drugi pa so to odločbo zanimali. Predstavniki sindikatov je poudaril, da se je dopolnilni proračunski prispevek izmaličil, da ni več tisto, kar bi moral biti, namreč regulator plač med posameznimi industrijskimi podjetji, ampak je dobil značaj davka, ki sta ga predpisala že republiški in okrajni družbeni plan.

Razprava v glavnem ni potekala v smeri, ali naj se dopolnilni proračunski prispevek sprejme ali ne, ker so bili vsi soglasni, da občinski proračun te omejitve (39 milijonov dinarjev) ne more utrpeti; tudi zahteva, naj ta prispevek plačujejo vsi zaposleni (zakaj bi morali »davke« iz osebnega dohodka plačevati samo nekateri?) — tega se je spomnil le en odbornik — je v živahni razpravi naštel na gluha ušesa. Vrteli so se predvsem okoli vprašanja, ali naj 10% dopolnilni proračunski prispevek plačujejo iz delavčeve neto plače vsak mesec posebej ali naj ga v celoti plačajo ob koncu leta tako, da delavec tega ne bo neposredno občutil. Za železarno so izračunali, da vsak delavec plača dopolnilni proračunski prispevek le v višini 1,8% od svoje plače. Razprava se je končala brez kakršnegakoli sklepa, češ da o tem nima smisla govoriti.

Varstvo otrok povzroča zaposlenim ženam največje težave

NEODLOŽLJIVE ZAHTEVE

Kot glavne zahteve oziroma potrebe so žene omenjale zlasti varstvo otrok zaposlenih staršev, urejanje družbene prehrane, odpiranje pralnice, in drugih servisnih dejavnosti v okviru stanovanjskih skupnosti.

V našem okraju je 38,9 odstotkov žena med vsemi zaposlenimi. V občini Kranj celo 45 odstotkov. Zmogljivost otroških ustanov pa se je prav v tej občini zmanjšala v zadnjih letih skoraj za polovico. Mnogi otroci zaposlenih staršev so prepuščeni cesti, vse več žena prosi za štiriurno delo, kar povzroča težave v proizvodnji itd.

Tudi v družbeni prehrani je narejenega bore malo. V zadnjih letih uveljavljajo podjetja tople

danjih gospodinjskih del in iščejo pomoč družbe.

VELIKI OBETI

Veliko si žene obetajo od zakona o stanovanjskih skupnostih. Ta daje mnoge prednosti in možnosti razvoju servisnih služb, družbene prehrane, otroških igrišč itd. Žene so sklenile, da bodo s pomočjo sindikalnih in drugih organizacij organizirale proučevanje tega zakona. Če žene, oziroma delovni ljudje ne bodo o njem poučeni, če ne bodo vztrajni pri uresničevanju zakona je nevarnost, da bo ostal le na papirju. Z akcijo sindikalnih organizacij so po občinah na primer zbrali dokajšnja sredstva za družbeni standard. Toda če družbeni organi v občinah in zlasti žene, ki zelo občutijo potrebe, ne bodo zdaj vztrajno zahtevali, da se ta sredstva tudi porabijo v te namene, je nevarnost, da bo denar porabljen za druge namene in se bo povrhu še trošil nesmotno.

Za razbremenitev žene je predvsem važno ostvariti materialno osnovo za razvoj raznih servisnih služb, družbene prehrane, otroških igrišč, družabnega življenja itd. Zato bi bilo treba posebno letos, ko se bo začelo graditi v industrijskih krajih, predvsem v Kranju in na Jesenicah, mnogo novih stanovanj, paziti, da bi se že v načrtih upoštevali prostori za vse potrebe. Doslej so bila mnoga naša po vojni zgrajena naselja opremljena tako, da so stanovalce prisilile na star način vodenja gospodinjstva, kar je predvsem obremenjevalo žene.

Žene so precej govorile tudi o uvajanju kontracepcije. Marsikje se to vprašanje tolmači preozko. Gre sploh za spolno vzgojo mladih ljudi in zakoncev, za načrtno uveljavljanje dosežkov medicine in znanosti, ki naj pomaga človeštvu.

Družbeni načrt in proračun občine Bohinj sprejeta

Kmetijstvo in turizem v ospredju

Pretekli četrtek sta v Bohinjski Bistrici zasedala oba zbora občinskega ljudskega odbora Bohinj. Razen nekaterih manj pomembnih vprašanj sta sklepala o družbenem načrtu in proračunu občine Bohinj za leto 1959 in o perspektivnem razvoju šolstva v občini.

Predlog družbenega načrta in proračuna je bil sprito temeljnih obravnav na zborih volivcev, na katerih so bili izvršeni tudi manjši popravki, brez bistvenih sprememb sprejet. Osnova družbenega načrta je petletni perspektivni načrt razvoja bohinjске komunne. Letošnji načrt predvideva povečanje narodnega dohodka za 5,4%, pri čemer ima velik delež turizem (zlasti lanska sezona). Celotni bruto produkt pa se je povečal za 24,6%. Edini predstavnik industrije v občini, Lesno-industrijski obrat, bo letos povečal skupni bruto produkt za 18%, predvsem s preusmeritvijo proizvodnje na izdelavo končnih izdelkov; tako predvideva družbeni načrt.

Ze lani se je pokazal precejšen napredek v kmetijstvu, letos pa je predvideno nadaljnje povečanje kmetijske proizvodnje za 10% in to s povečanjem hektarskega donosa v kooperacijski proizvodnji, melioracijo 63 ha srenjskih blat, deset odstotnim povečanjem travniških površin na račun žitaric itd. Važno vlogo bo odigrala tudi rajonizacija planin. Omenjene so tudi investicije za adaptacijo mlekarne Stara Fužina in preureditev mlekarne Bohinjska Bistrica, ki bo proizvajala več vrst mlečnih izdelkov. (Nadaljevanje na 2. strani)

JESENICE SPREMINJAJO SVOJO PODOBO

Foto: F. Pordan

K. M.

PABERKI PO SVETU

DANSKI MINISTRI

Kmet B. E. Thomassen je prepričan, da danska ministrija trgovine in poljedelstva, Philip in Kaupmann, nima male pojma o problemih poljedelstva. Zato jima je pisal:

»Vi — kot vidim — ne poznate niti osnovnih pojmov, kako je treba voditi farmo. Pridite k meni, lahko pripeljete s seboj tudi ženo in otroke, jaz vas bom šakal, da bi vas lahko kaj naučil.«

Minister trgovine Philip je poslal kmetu telegram: »Hvala, pridem pojutrišnjem«. Minister za poljedelstvo Kaupmann pa je odgovoril: »Hvala za vabilo, žal pa sem preveč zaposlen.«

OKRASNA FORMOZA

V Čang Kaj Šekovi Formozi vlada, vsaj tako pravijo, demokracija. Obstaja celo parlament s strankami. Novinar Louis Barcata, ki je delal obširno anketo na Daljnem vzhodu, se je ustavil tudi na Formozi. Sprejel ga je minister za notranje zadeve Tian. Novinar pravi: »Gospod Tian je simpatičen starček, plešast in malce boječ. Vse kaže, da nima dosti dela. Na mizi ni imel ničesar razen telefona. Na sprejem mi ni bilo treba nič čakati, najin razgovor pa je trajal precej časa.«

Novinar je vprašal ministra Tiana, koliko strank je na Formozi. Tian se je malo pozibal na svojem stolu nato pa rekel:

»Dozdeva mi se, da tri...«

Kmalu nato je dejal, da je v parlamentu okoli 500 poslancev. Zato ga je novinar vprašal, koliko poslancev imajo posamezne stranke. Odgovor je bil: »Kakih tiso jih ima Čan Kaj Šekova Nacionalna stranka, 12 stranka mladih Kitajcev, in okoli 12 socialdemokratska stranka.« To je skupaj še 324 poslancev. Kaj pa ostali?

Tudi to je Tian pojasnil: »Morda obstoja še kakšna stranka, toda njeni poslanci so verjetno neodvisni...«

Zaključek je logičen. Kaže, da je gospod Tian samo okrasni minister za notranje zadeve ali pa je okrasen parlament.

Verjetno bo prvo in drugo.

NALOGA

Wolfgang Muenstermann iz Berlina je bil nekdanji sodnik nacističnega sodišča in se je vedno izkazal zelo krutega. Izrekel je 50 smrtnih kazni.

Končno so ga zaradi tega poklicali na odgovornost. Berlinsko sodišče ga je kaznovalo z globo 50.000 mark.

Naloga iz računic za prvi razred osnovne šole:

Koliko je plačal sodnik Muenstermann za vsako smrtno kazen, ki jo je izrekel?

KACE IN VISKI

Znani angleški novinar Mugeridge, ki je spremljal Macmillana v Moskvo, in piše za največji londonski list »Daily Mirror«, je zabeležil tudi naslednji razgovor med Hruščevim in Mikojanom ob sprejemu v britanski ambasadi.

Hruščev je sedel z Macmillanom za mizo. Ko je prišel še Mikojan, ga je Hruščev s čašo v roki pozdravil: »Midva se že poznavata, se mi dozdeva. Spoznam te že po glaslu Kaj piješ? Viski?«

»Če sem na Kitajskem jem kace, ko sem v britanski ambasadi pa pijem viski!« — je odgovoril Mikojan.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« - UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR - DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK - TELEFON UREDNIŠTVA ST. 475 - UPRAVA ST. 397 TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 - IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH - LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

Lepo vreme; sprva slana, kasneje topla.

LJUDJE IN DOGODKI
KRIVICA

naša kronika

BRATSTVO — ENOTNOST

Pred dnevi se je spet sestel pripravljalni odbor 5. mladinskega festivala »Bratstvo — enotnost«, ki bo letos v Kranju od 22. do 24. maja. Za festival se je doslej prijavilo že nad 700 mladincev in mladink iz Pristine, Subotice, Slavonskega Broda, Bosanskega Samca, Reke in iz Niše. Prireditelj še ni dobil nikakršnega obvestila o prihodu mladincev iz Bitolja, medtem ko tudi Kranjčani še niso naredili dokončnega spiska nastopajočih. Vsekakor pa je pričakovati, da se bo ob Dnevu mladosti in rojstnem dnevu maršala Tita zbralo v Kranju nad 1000 mladincev iz vseh republik, ki bodo s svojimi nastopi na kulturnem in športnem področju najlepše počastili 25. maj.

V okviru 5. mladinskega festivala pa ne bo sodelovala le mladina iz Kranja, temveč vsa Gorenjska. Vsaka mladinska organizacija kranjskega okraja bo 23. maja zakurila svoj kres, tako da bodo takrat vsi vrhovi Gorenjske razsvetljeni in polni pesmi mladih ljudi. Skratka, po dosedanjih pripravah in načrtih kaže, da bo 5. mladinski festival doslej najsvetelnejši in najmnogičnejši.

B. F.

JESENICE PRED VELIKIMI PRIREDITVAMI

V zbornici Socialistične zveze na Jesenicah je bil v sredo širši posvet predstavnikov vseh organizacij, društev in prosvetnih ustanov z območja občine Jesenice. Posvet je sklical Občinski odbor SZDL z namenom, da se pogovore o predvidenih prireditvah v počastitev 40-letnice KPJ. Na posvetu so se pogovorili o koordinaciji prireditvev in proslav, ki se bodo pričele že aprila. Glavne prireditve po večjih krajih občine bodo v dneh od 18. do 24. aprila, osrednje pa na Jesenicah. Za uvod bo v soboto, 18. aprila slavnostna akademija, nato bodo sledile naslednje prireditve: gledališka premiera, množični koncert godb in pevskih zborov na prostem, akademija glasbene šole in gimnazije itd. Prireditve bodo zaključene s slavnostno akademijo. Društva se na te velike prireditve marljivo pripravljajo, ker hočejo počastiti 40-letnico KPJ z množičnimi in kvalitetnimi prireditvami.

U.

IZ KRANJSKE GLASBENE KRONIKE

V sredo, 25. marca ob 19. uri bo v Prešernovem gledališču tretji javni nastop gojencev Glasbene šole v Kranju. S tem koncertom bo Glasbena šola uresničila prvo polovico koncertnih nastopov. Nastopilo bo 22 gojencev iz oddelkov za klavir, godala, trobila, pihala in solo petje. Ob tej priložnosti bo nastopil tudi klavirski kvartet komorne šole prof. R. Fajona. Izvajal bo Beethovnov Rondo iz klavirskega kvarteta št. 3. Izbor glasbene literature, ki bo izvajana na tem večeru, obeta prijetno doživeti.

S.

KRANJSKI GASILCI PREPREČILI 217-MILIJONSKO SKODO

Ze prejšnje nedelje so se v Kranju zbrali delegati gasilskih društev na občnem zboru Občinske gasilske zveze Kranj. Izročili so poročila in razpravljali o delu, da med gasilci manjka največ operativnega kadra, ki pa ga gasilska društva pogrešajo toliko bolj, ker je kranjska občina po priključitvi Cerklje, med prvimi v republiki po številu prostovoljnih gasilcev (2138 članov, 330 članic, 279 mladincev ter mladink in 312 pionirjev).

Na območju kranjske občine je bilo v minulem letu 29 požarov, ki bi lahko povzročili škodo v znesku 221 in pol milijonov dinarjev. Toda delo gasilcev je bilo uspešno in v večini primerov pravočasno, tako da so preprečili za 217 milijonov dinarjev škode.

NI DOVOLJ PROSTORA

V Goricih je organizacija SZDL skupaj s Svobodo in Kmetijsko zadrugo priredila kuharski tečaj. Žal je šolska mlačna kuhinja premajhna za vse, ki se za tečaj zanimajo. Zene in dekleta si žele tudi krojaški krojni tečaj.

Avstrijski parlament je minuli četrtek sprejel dva doslej najkrivičnejša zakona do slovenske narodnostne manjšine na Koroškem. Gre za dva zakonska predloga, od katerih eden odpravlja dvojezično šolstvo, drugi pa prepoveduje rabo slovensčine v 6 od 9 sodnih okrajev, kjer žive Slovenci (Dobrla vas, Velikovec, Rožek, Smohor, Celovec—okolica, in Beljak—okolica).

Zakon o manjšinskem šolstvu uzakonjuje lanskoletno protustavno uredbo koroškega deželnega glavarja Wedeniga, ki je odpravila dvojezične šole, čeprav je avstrijska vlada z državno pogodbo sprejela obveznost o enakopravnem položaju manjšin in spoštovanju njihovih narodnostnih pravic.

Oba zakona torej očitno nasprotujeta vsem obveznostim, ki jih je Avstrija dolžna spoštovati v smislu določb državne pogodbe. In ne samo to. Takšno zaščito in najosnovnejše pravice je dolžna danes spoštovati vsaka civilizirana dežela, predvsem pa tista, ki se sklicuje na svojo demokratično ureditev.

Če sta obe največji avstrijski politični stranki — ljudska in socialistična — uklonili pritisku nekaterih prenapetih kritikov in sta glasovali za zakonske predlo-

ge, ki spravljajo v neenakopraven položaj manjšino in dajejo nemški večini vse možnosti za zatiranje manjšine koroških Slovencev potem je to samo dokaz njihove nenačelnosti in pomanjkanja čuta za pravičnost. Se več. To je hkrati tudi očitno dokaz, da vladajočim političnim krogom na Dunaju ni dosti do dobrih sosedskih odnosov z Jugoslavijo, ni do pristnega sodelovanja med dvema sosednima deželama, ali pa — da pomen takih prijateljskih odnosov očitno omalovažujejo in podcenjujejo.

Zato je naš predstavnik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve upravičeno dejal: »Jugoslovska vlada je skrajno presenečena spričo naglice in načina, kako sta bila ta zakona sprejeta, ter poudarja, da je avstrijska vlada prevzela vso odgovornost za negativne posledice, ki lahko iz tega nastanejo.«

Nenačelnost avstrijskega stališča prihaja še bolj do izraza v zahtevah, ki jih dunajska vlada naslavlja na Rim in v katerih terja spoštovanje pravic za avstrijsko manjšino na Južnem Tirolskem. Tudi mi delimo njihovo mnenje, da je treba spoštovati narodnostne pravice manjšin, toda hkrati pribijamo, da je treba pri teh zahtevah biti vsestransko dosleden. Kako pa je mogoče ter-

jati enostransko razširitev pravic za manjšino na Tirolskem, hkrati pa s krivičnimi zakoni odrekatl najosnovnejše pravice manjšini v lastni deželi? In pri tem je znano, da uživajo Južni Tirolci daleč večje in širše narodnostne pravice pod Italijo, kot jih imajo naši koroški Slovenci v Avstriji.

Prav zato je beseda predstavnika koroških Slovencev v parlamentarnem pododboru ne samo žalostno resnična, marveč tudi pretresljiva, ko je dejal: »Mi, koroški Slovenci, bi bili veseli, če bi dobili za nagrado tisto, kar so dobili Južni Tirolci za kazen...«

Oba sprejeta zakona v dunajskem parlamentu napolnjujeta vso slovensko in jugoslovska javnost z globokim ogorčenjem spričo tako brezobzirnega teptanja najosnovnejših pravic slovenske narodnostne manjšine v Avstriji in spričo tako omalovažujočega prezira do mednarodnih obveznosti, ki jih je avstrijska vlada sprejela s podpisom državne pogodbe. Ta krivica bo vsekakor škodljivo vplivala tako na položaj koroške narodnostne manjšine kakor tudi na odnose med Avstrijo in Jugoslavijo. Za takšno stanje pa dejansko nosi izključno krivdo vlada na Dunaju.

MARTIN TOMAZIČ

v nedeljo smo zabeležili

SEMINAR ZA PREDSEDNIKE IN SEKRETARJE OBČINSKIH KOMITEJEV LMS KONČAN

Radovljica, 22. marca. Včeraj je bil v Grajskem dvoru v Radovljici končan dvodnevni seminar za predsednike in sekretarje občinskih komitejev LMS Gorenjske, ki ga je organiziral OK LMS v Kranju. 19 udeležencev je v petek dopoldne predaval sekretar OK ZKS Kranj, Franc Popit o ekonomsko-političnih nalogah Zveze komunistov, popoldne pa predsednik CK LMS Ljubljana, Tone Kropušek o aktualnih nalogah organizacije ljudske mladine v letošnjem in v prihodnjih letih. Včeraj pa je o metodi priprave predavanj in o vodenju sestankov govoril tovariš Petek iz BPT Trzič.

ZBORI VOLIVCEV V KAMNIKU

Kamnik, 22. marca. Ta teden so bila v Kamniku zborovanja volivcev, na katerih so pretresali predlog družbenega načrta in proračuna kamniške občine. Posebno dobro je bilo obiskano zborovanje v petek zvečer za se-

vernimi del mesta. Volivci so pozljivo poslušali poročilo, ki ga je imel zastopnik ObLO Jakob Kraji, nato pa živahno posegli v razpravo. Predlagali so več sprememb v nekaterih postavkah proračuna, ki jih je zbor volivcev tudi izglasoval.

NA JESENICAH MLEČNA RESTAVRACIJA

Jesenice, 22. marca. Končno je bila sinoči v spodnjih prostorih ObO SZDL na Jesenicah otvorjena mlečna restavracija. Otvoritev je bila predvidena že za Dan žena, vendar pa se je zaradi tehničnih ovir zavleklo do včeraj. Mlečna restavracija bo predvsem v veliko korist mladini, ki prihaja na Jesenice v šolo iz Zgornjesavske ali Bohinjske doline. Restavracijo je otvoril predsednik ObLO Jesenice Franc Treven, delovala pa bo kot depandansa hotela »Pošta«.

JESENIŠKI ZELEZARJI V CELJU IN VELENJU

Jesenice, 22. marca. Danes ponoči se je 45 članov kolektiva Zelezarne Jesenice vrnilo z ekskurzije v Celje in Velenje. V enodnevnem potovanju so si

Jeseničani ogledali v Sempetru v Savinjski dolini rimske izkopenine iz I. stoletja, v Celju tovarno emalirane posode, v Velenju pa novogradnje in razvoj tamkajšnjega družbenega standarda. Ekskurzija, ki jo je priredil upravni odbor in sindikalna podružnica Zelezarne, je dosegla svoj namen in bo članom kolektiva v veliko korist.

JESENIŠKI GLEDALIŠČNIKI V ZABREZNICI

Zabreznica, 22. marca. Danes zvečer so v Zabreznici pri Zirovnici gostovali člani Cufarjevega gledališča z Jesenic in uprizorili priljubljeno komedijo »Naši ljubi otroci«. To je bilo hkrati že 25. gostovanje Jeseničanov v letošnji sezoni. — Popoldne so isto delo uprizorili tudi na odru v Bohinjski bistrici.

Kmetijstvo in turizem v ospredju

(Nadaljevanje s 1. strani)
na vrsta novih ukrepov. Gozdno gojitvenih del bo letos skoraj za 13 milijonov dinarjev. Za gradnjo ceste Bohinjska Bistrica—Ravne—Pod luknjo bo investiranih 33 milijonov dinarjev; s tem bo omogočeno smotrnejše izkoriščanje novih gozdnih površin. Letošnje investicije v gostinstvu bodo predvsem omogočile zboljšanje in delno razširitev obstoječih hotelskih zmogljivosti ter ureditev nekaterih naprav za izboljšanje preskrbe, zabave, itd. Na področju trgovine so previdele nekatere gradnje in adaptacije, predvsem pa ustanovitev potrošniških svetov, ki bodo pripomogli k izboljšanju poslovanja obeh trgovskih podjetij.

V obrti bo letos povečan obseg proizvodnje za 23,2% predvsem zaradi povečanja gradbenih kapacitet. Družbeni načrt postavlja za nalogo, da obrtna podjetja vzamejo v uk čim več vajencev, za obrtno delo pa naj bi otroke zainteresirali že v osemletkah.

Vsekakor pa so razen omenjenega predvidena znatna sredstva tudi za objekte družbenega standarda. Dokončno bo zgrajen zdravstveni dom, izdelani bodo načrti za bohinjski vodovod in kanalizacijo v Bohinjski Bistrici, nadaljevali pa bodo tudi s stanovanjsko izgradnjo.

Za izvršitev obširnih nalog, zlasti na področju kmetijstva in turizma bo potrebno tesno sodelovanje vseh organov družbenega upravljanja in družbenih organizacij ter slehernega prebivalca komunne Bohinj. Zlasti pa bo potrebno zagotoviti večjo aktivnost nekaterih odbornikov tako na zasedanjih ObLO kot tudi kasneje pri izvrševanju sprejetih sklepov.

K. M.

obrazi in pojavi

DA BI BIL KONEC

Velika peč, krog peči klop, hrastova debela miza v drugem kotu. Nič posebnega v kmečki izbi. Toda, zraven mize postelja, ob postelji zabojček z žaganjem, okrušena nočna posoda, nad posteljo jermeni — menda nekdanje konjske uzde, pritrjeni za močan kavelj na stropnem tramu. Stari oča se oprijemlje zanje, da se laže obrača na stlačeni koruznici. Morda se ob teh vzdah spominja svojih nekdanjih dni: ko je držal prav za iste jermene in podil Prama ob Kokeri proti Preddvoru. Vaščani so se ugibali s ceste, se mu spoštljivo klanjali kot se je spošdobilo, kajti on le ni bil kar tako.

Toda, zdaj? Dvakrat zlomljene noge, osmi križ in drugo ga je potisnilo na posteljo. Telo je postalo težko, se zamajalo, klomilo, omahnilo. Hkrati je omahnil še pogum.

»Samo to čakam, želim in molim, da bi bilo čimprej konec, da bi se rešil tega trpljenja, tega življenja...«

Tako je povedal nekdanji ponosni Jelšar, zdaj zrušen na zunanji in znotraj. Zraven je sedela sosedja, zet, sobljata bči in dva ali trije nečaki, ki so jim plezali po kolenih, poslušali čudne, nerazumljivo pridružene očitke, hodili skozi žrnapajoča vrata ter se dolgočasili, ker niso mogli razumeti, kaj se je dogajalo.

»Grunta res še nisem dal čez. Povedal pa sem zmeraj, da sta onadva sama gospodar. Boljše ko bosta gospodarila, boljše bosta imela. Jaz danes ne morem več pomagati. Dal sem jima vse, vse —

tudi 90 tisočakov, ki sem jih leta in leta spravljaj skup in hranil. Ampak zdaj, zadnje čase ne morem več! Mleko zjutraj in dopoldne, tobaka mi ne prinesejo, kozarca vina ne vidim ne vem od kdaj. Vrat bi mi radi zavili.«

V izbi je postalo mučno. Le dobro, da se je kaj kmalu oglasil nasprotni zvon:

»Saj veste oča, da nimamo. Vse račune vam pokažemo, vse vam povemo. Stokrat smo vam povedali, koliko smo plačali samo za bolnišnico, ko ste bili bolani. Takrat smo morali nesti v Ljubljano 90 in še več tisočakov. Pravili smo vam.«

Potem so začeli o sečnji.

»Za trideset metrov sem ukazal posekati. Kam je šel denar? Poznam cene, ne boste me!« se je hudič oče.

»Pokazali smo vam vse. Samo petnajst metrov, polovico, so nam dovolili. Povedali smo vam, koliko je bilo treba dati delavcem, koliko je bilo davka...«

Oča si je s palico pomagal iz klopi na posteljo in nazaj, drugi so bingljali z nogami in gledali skozi okno v bezgov grm z nabrekli popki nad južnim, zadnjim snegom.

Potem je sledilo nekaj pomirljivih nasvetov, nekaj komentarjev in...

»V takem razpoloženju v hiši res ni moč... Z ene in druge strani bi morda kazalo...«

»Vsi vas oča poznajo kot dobrega gospodarja. Toda časi so časi. Danes je

Nesreče in bolezn

Težave in problemi na razpravi pred skupščino Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje

Na skupščini Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju, ki je bila v petek, 20. marca dopoldne, so govorili o raznih problemih te službe.

Iz obširnega poslovnega poročila in dokumentacije o lanskem delu tega zavoda so se člani skupščine seznanili in razpravljali o raznih perečih vprašanjih. Ugotavljali so, da kljub vsem naporom preventivne službe in higiensko tehnični zaščiti, še zmeraj nismo dosegli večjega uspeha. Število bolezn in nesreč je v nenehnem porastu. Tako se je lani povečalo število nesreč v primerjavi s številom zaposlenih za 0,91%. Po podatkih sodeč so te nesreče bile tudi hujše. Pred-

lanskim je bilo povprečje izgubljenih delovnih dni na vsako nesrečo pri delu 16,92, lani pa že 17,27 dni. Če računamo zraven še nedelje, je razvidno, da se torej ponesrečenec zdravi povprečno skoraj mesec dni.

Podoben porast se kaže pri zdravljenju bolezn. Tudi tu se je zvišal čas zdravljenja za 2,10 delovnih dni in je lani pri vseh obolenih dosegel 18,13 delovnih dni. Spet isti pojav — bolnik je skoraj mesec dni doma.

Vsiljuje se vprašanje: so morda zdravniki bolj širokogrudni ali morda zdravila manj uspešna? Na skupščini so ugotavljali, da gre v resnici za poslabšanje zdravstvenega stanja in odpornosti ljudi.

Hkrati s temi ugotovitvami so na skupščini tudi ugotovili, da se stroški oskrbe na zavarovalnici dvigajo. Se 1953. leta so povprečno izdali letno na posameznika le 13.767 din. V zadnjih letih pa zmeraj več in več, tako da je lani ta znesek že dosegel 27.393 dinarjev. Izdatki so bili lani znatno večji kot dohodki. Tako je lanski obračun pokazal primanjkljaj za več kot 63 milijonov dinarjev. Na skupščini so sklenili, da bodo za sedaj ta znesek vzeli iz rezervnega sklada. Toda s tem je tudi ta sklad že skoraj izčrpan. Za letošnje primanjkljaje bodo morali najti druge vire.

Marsikje so zavarovalci premalo seznanjeni s temi in drugimi ekonomskimi problemi. Pri zdravilih in drugih, kot so ugotavljali na skupščini, bi zavarovalci lahko precej prispevali k zmanjšanju bolezn, nesreč in hkrati tudi izdatkov, če bi jim bilo pojasnjeno, da vse te stroške plačajo pravzaprav sami.

I. c.

Za sodobnejšo proizvodnjo

STROJNI ODSEKI PRI KZ LAHKO POSLUJEJO BREZ IZGUB

V naših pogojih moderno kmetijsko proizvodnjo uvedemo lahko le na socialistični osnovi. Kakšna je, oziroma bo konkretna pot do tega cilja je težko reči. Verjetno pogodbeno proizvodnja, ki pa jo bo treba še v marsičem izpopolniti oziroma jo sčasoma osvoboditi vseh, za družbo vse prej kot koristnih krajevnih kolektiv. S kakršnokoli obliko poti do socialistične blagovne proizvodnje pa je tesno povezano vprašanje strojne mehanizacije.

Začetna faza v vsaki proizvodnji je vedno draga in težka. Seveda se dokončno uvede in uveljavlja tisto, kar je novega, nastane proces racionalizacije. Če torej vemo, da so bili dosedanja strojni odseki v zadrugah skoraj praviloma nerentabilni, da so šle letne izgube v eni KZ tudi do milijona din, potem lahko predpostavimo, da bodo izgube ob novih traktorjih z vsemi priključki še večje. Ko zdej s pogodbeno proizvodnjo in z boljšo strojno mehanizacijo stopamo pred proizvajalce, je zelo važno, kako bomo to vprašanje, ki je bolj politično kot gospodarsko, rešili.

V praksi gre za tole vprašanje: ali zaračunavati kmetu strojne usluge po lastni ceni, ali pa jih regresirati kot doslej in izgubo pokrивati z akumulacijo v drugih dejavnostih, n. pr. pri odkupu? Pri sedanjih pogojih je ekonomska cena traktorskih uslug višja kot cena obdelovanja z uprežno živino. Če hočemo torej kmeta ekonomsko stimulirati za opustitev obdelovanja s konji — tako obdelovanje je za moderno blagovno proizvodnjo popolnoma nemogoče — mi moramo strojne usluge znižati. To pa ni možno samo z regresiranjem, ampak tudi z drugimi ukrepi. Če bo traktor na leto namesto 800 efektivnih ur delal 1250 ur ali več, se bodo strojni stroški toliko zmanjšali, da bo lahko konkuriral konju, sicer ne. Treba bo torej storiti vse, da bo traktor čim bolj izkoriščen. To pa bo možno z dobro organizirano pogodbeno proizvodnjo. Razen tega se polna lastna cena traktorja pri navadnem oranju, 1250 ur na leto, znižala od 4041 din na razdrobljenih površinah, s povprečno velikostjo parcele 30 arov, na 3592 din na strnjene površine, s povprečno velikostjo parcele 1 ha. Razdrobljenost kmetijskih površin je torej tudi velika ovira za vnašanje moderne strojne mehanizacije.

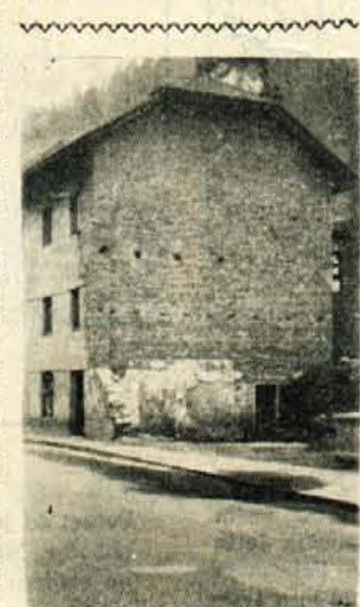
Na podlagi izračunov za cene strojnih uslug, ki so jih pred kratkim sestavili na OZZ v Kranju, bodo vse kmetijske zadruge zdej sestavile svoje, čim bolj realne kalkulacije in z ozirom na njihove pogoje predvidele morebitne izgube. Te izračune pa bodo letos potrjevali občinski ljudski odbori, oziroma njihovi sveti za kmetijstvo, ki bodo s tem prevzele tudi soodgovornost za poznejše dobro ali slabo gospodarjenje zadrug. Prevladuje mnenje, da je treba regresiranje strojnih uslug dopustiti le v skrajnem primeru. Treba je izkoristiti vse možnosti, da bo zadruga z ekonomskimi cenami za strojne usluge rentabilno poslovala (pravilna zaposlitev traktorja, boljša organizacija dela, zadrževanje površin, nagrajevanje po učinku itd.). A. T.

Kaj so pokazali letošnji občni zbori aktivov mladih zadržnikov?

Mladina prepuščena sama sebi

V minulih dneh so na področju Gorenjske zaključili svoje redne letne občne zbornice Aktivov mladih zadržnikov. Le-teh je na Gorenjskem evidentiranih 44, medtem ko jih deluje le 40. Če bi naredili kratko analizo opravljenih občnih zborov, bi dobili naslednjo sliko:

Nekateri aktivni MZ, ki so tudi sicer najdelavnejši — semkaj so-dijo Ziri, Voklo, Naklo, Križe, Cerklje in še nekateri — so zborov izvedli dokaj dobro. Drugi aktivni pa so bili na občne zbornice pripravljani, morali so jih celo po večkrat sklicati. Bil so tudi primeri, da nekateri aktivni občnih zborov sploh niso bili sposobni izvesti. Razen tega tudi zadržniki niso znali prisluhniti delu aktivov. Enako velja tudi za politično in družbene organizacije: domala povsod so pozabili na delo in težave največkrat neizkušene mladine.

Vse od vojne sem la hiša ob zgradbi OBLO Jesenice hudo kvarila podoba tega predela mesta. Kdaj jo bodo dozdali in uredili? Morda bo nacionalizacija te zemlje kaj keti. pripomogla k temu ...

na dnevnem redu V KOMUNAH INVESTICIJE

Predlog družbenega plana občine Jesenice za leto 1959 predvideva, da bo letos potrošnja investicijskih sredstev v gospodarskih in negospodarskih panogah znašala 1.708 milijonov dinarjev, kar je za 28,4% več kot lani. Porast temelji predvsem na povečani udeležbi sredstev gospodarskih organizacij in na delno povečani udeležbi občinskih skladov in proračuna za investicije. Za gospodarske investicije je predvidenih 761 milijonov din, za negospodarske pa 1064. Razmerje je torej 42,2:57,8 v korist negospodarskih investicij. Slednje se bodo letos finansirale največ iz sredstev podjetij (46,8%), iz občinskih skladov (41,4%) in iz občinskega proračuna (5,8%), medtem ko bodo sredstva okrajnega, republiškega in zveznega sklada nastopala le kot soudeležba pri posameznih investicijah.

Predvidene negospodarske investicije v višini 1.046 milijonov din so za 38% večje kot v letu 1958. Za gradnjo stanovanj je namenjenih 506,3 milijone din (48,4% vseh negospodarskih investicij). S tem bodo dogradili lani pričete stanovanjske zgradbe, med katerimi so pomembne predvsem stolpnice, četvorčki, osmorčki in stanovanjsko-poslovna zgradba jeseniške Železarnice, s čemer bodo pridobili 336 novih stanovanj. Za ožje komunalne naprave je namenjenih 121 milijonov din (11,6%). V tem znesku so zajeti dograditev tržnice, kanalizacija v mestu in v nekaterih okoliških naseljih, popravila in ureditve cest, dopolnitev javne razsvetljave, ureditev pokopališča na Blejski Dobravi, ureditev parkov itd. Zaradi nezadostnih investicijskih sredstev za komunalne naprave, so iz programa negospodarskih investicij izostale mnoge predvidene investicije ožjega komunalnega značaja. V znesku 3,7 milijonov dinarjev (0,4%), ki so namenjeni za zdravstvo, je predvidena izdelava načrtov za zdravstveni dom na Jesenicah in v Kranjski gori in manjše adaptacije Zdravstvenega doma in Doma onemoglih na Jesenicah. Predvidena investicijska sredstva za šolstvo (151 milijonov din) bodo uporabljena za dograditev dvojne osemletke na Jesenicah. 60 milijonov dinarjev je na-

menjenih tudi za delovno zaščito. Tu so mišljene investicije Železarnice, ki bo v svojih obratih izboljšala sanitarno-tehnične naprave. Za proizvodnjo gradbenega materiala je namenjenih 15 milijonov din, in sicer za novogradnjo opekarne na Jesenicah, ki bo izdelovala žlindrino opeko in gradbene montažne dele.

Spričo precejšnjih investicij za družbeni standard, je trenutno najvažnejše zagotoviti, da se bodo sredstva žimstrone in dejansko porabila. Predvsem bi morali zbori proizvajalcev v občinah skrbeti, da bi gradbena podjetja predvsem izkoristila svoje kapacitete za objekte družbenega standarda, hkrati pa bi morali zbori proizvajalcev in drugi pristojni organi družbenega upravljanja v občini, po fazah nadzirati, kako potekajo gradnje, kakšni so problemi, koliko se gradbena podjetja držijo pogodbenih rokov in kako trošijo sredstva. A.

KONEC SLEPE POTI?

Nezdravi odnosi v »Kovinarju« Kranj - Neutemeljeni odpusti - Delovnega kolektiva razprava v občinskem zboru proizvajalcev ni nič poučila - Izhod v prisilni upravi?

Januarja letos je zbor proizvajalcev ObLO Kranj razpravljal o problemih upravljanja v podjetju »Kovinar« Kranj. Imenoval je tudi komisijo, ki je pregledala stanje v podjetju. Oboje je bilo potrebno zaradi pomanjkljivega gospodarjenja v podjetju in soodločanja organov delavskega upravljanja oziroma kolektiva. Zadnji dogodek, v soboto 11. marca pa kaže, da so bili vsi dosedanja ukrepi zaman.

Prejšnjo soboto je sindikalna zakaj je bil sestanek sklican, predvidena sklicala sestanek celotnega kolektiva. Na vprašanje, govoril: »Sestanek je zahtevalo

53 delavcev s svojimi podpismi, in sicer iz oddelkov montaže in račne delavnice. Zahtevano so utemeljili s tem, da je v podjetju zmeda in da se delavci sprašujejo kdo je gospodar in kdo vodi delo, ker vsak dela po svoje.

Sestanek je bil sklican v času med malico, trajal pa je skoraj štiri ure. Epilog sestanka je bil: predsednika upravnega odbora so odnesli iz podjetja, trije člani kolektiva so morali zapustiti sestanek, predsednika delavskega sveta in predsednika UO ter člana UO so zamenjali z novimi člani, tri člane kolektiva pa so kaznovali s takojšnjim odpustom iz podjetja!

Kaže torej, da je množičen »sestanek« potekal nenavadno. Vreči člana svojega delovnega kolektiva brez prave utemeljitve skozi vrata, ni v naši praksi običajen postopek. Po temeljitih pripravah in premišljeni izvoljena predsednika DS in UO so na hitro roko brez premisleka zamenjali, češ da je treba iskati v tem rešitve vseh nepravilnosti v podjetju. Odpovedi so utemeljene preprosto v enem stavku: zaradi izpodbijanja podjetja. In končno so pred kratkim dali po lastni želji kolektivno odpoved tehnični direktor, komercialni vodja, obratovodja in direktor podjetja.

Ta dejstva kažejo, da v podjetju že dlje ni tako, kot je v večini drugih podjetij, čeprav bi kolektiv »Kovinarja« letos prvič moral delati z vsemi silami, ker ima naročil že za vse leto.

-an Prejšnja leta o podobnih uspe-

h jih ni bilo moč govoriti. Vsekakor ima za to največ zaslug prizadevna uprava. Prav zato je toliko nerazumljiveje, zakaj so v podjetju takšni delovni odnosi.

»Kaj menite, da je vzrok sobotnih dogodkov?« smo vprašali komercialnega vodjo »Kovinarja«.

»Ne dajem nobenih izjav«, je bil kratek odgovor, nato pa je še dodal: »Nočemo, da bi kdo iz uprave dajal pojasnila, temveč naj delavci sami govorijo.«

Nato smo se razgovarjali z nekaj člani kolektiva iz proizvodnje. Po več kot enournem pogovoru je moč zaključiti le-to, da so v podjetju že dlje nezdravi delovni odnosi — med upravo in delovnim kolektivom in med člani kolektiva samimi — kar so nekateri posamezniki izrabljali in kar je imelo za posledico sobotni izpad.

»Kovinar« je že nekaj let na slepi poti zaradi nezdravih delovnih odnosov in slabega sodelovanja samoupravnih organov ter uprave, saj v podjetju niso upoštevali in izvrševali skoraj nobenega sklepa samoupravnih organov, kot tudi ne uprave. Nasprotno pa je naletela vsaka pripomba, čeprav je bila utemeljena — na zamero.

Slepe poti v »Kovinarju« s sobotnim postopkom prav gotovo ne bo konec. Prav je sicer, da delovni kolektiv izloči iz svoje srede vse tiste, ki kvarno vplivajo na delovne odnose in delovno disciplino, vendar je tako, kot to predvideva Zakon o delovnih razmerjih. Nikakor pa bi se delovni kolektiv ne smel izogibati tistih, ki dobronamerno kažejo na napake, ki se dogajajo v podjetju.

Kaže, da v podjetju ni pričakovati tudi po zadnjem dogodku reda, ker so še vedno člani kolektiva različnih mnenj. Večkrat so si celo v trdovratnih nasprotjih (to je pokazala tudi nedavna anketa). Zato bo morda treba iskati konec slepe poti v »Kovinarju« s prisilno upravo, ki bi enkrat za vselej naredila konec nezdravim odnosom v podjetju, čeprav bi bilo zeleti, da bi kolektiv sam znal urediti notranja nesoglasja. Le tako bo lahko uresničil gospodarske cilje, ki si jih je letos prvič tako lepo zastavil.

Vsak oddelek bo samostojen

z novim tarifnim pravilnikom v tržiški BPT

V Bombažni predilnici in tkalnici v Trzinu so priprave za izdelavo tarifnega pravilnika dokaj napredovale v primerjavi z nekaterimi drugimi kolektivi. Tarifne postavke so bile že izobesene na vpogled delavcem pred dobrim tednom. Zdej je pred upravnim odborom že tekstovni del tarifnega pravilnika. Potem bo tudi la predlog dan v pretres kolektivu. Pripravljen je že tudi tekst pravilnika o normah in premijskega pravilnika. V prvi polovici aprila bodo, kot predvidevajo, že imeli vse zbrano z zadnjimi pripombami in predlogi tako s strani članov kolektiva kot tudi s strani drugih organov.

Razprava o novem tarifnem pravilniku, oziroma o novem načinu nagrajevanja, je med delavci zelo

živahna. Posebno odkar so razobešeni predlogi tarifnih postavk. Zlasti pa je delavce razgubala novost, da bo z novim načinom nagrajevanja uveljavljena tudi samostojnost vsakega obrata. V skladu s principom nagrajevanja po enoti proizvoda bodo prejemki vsakega delavca vezani z uspehom njegovega oddelka. Tega doslej ni bilo. Delavci se s tako samostojnostjo oddelkov zelo strinjajo.

Anketa v »Verigi«

V tovarni »Veriga«, v Lescah so pred kratkim izvedli anketo. Delavci so anonimno odgovarjali na številna vprašanja, kaj mislijo o organizaciji dela, o odnosih v kolektivu, o življenju delavcev v tovarni in izven nje itd.

Pred dnevi so zaključili tudi z analizami te ankete. Ko so bili tako znani vsi glavni zaključki oziroma predlogi, stremljenja in težnje kolektiva, so sklicali množični sestanek. Tam so se pomenili o načinu reševanja mnogih vprašanj, ki so jih delavci nakazali v anki.

I. c.

I. c.

B. F.

Kaj pa vi pravite?

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 13., 15., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

18.00 Družinski pogovori.
18.45 Domače aktualnosti.
20.30 Radijska igra.

SREDA, 25. MARCA
8.05 Naši zbori »Svoboda«.
8.25 Na vrtljaku zabavnih melodij.
9.45 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe.
10.10 Od popevke do popevke.
11.00 Glasbene razglednice.
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Janez Petrovšek: Priprave za skupno urejanje travnikov.
12.45 Arije iz Mozartove opere »Carobna piščala«.
13.30 Nastopa zbor RTV Zagreb.
16.00 Koncert po željah.
18.00 Kulturna kronika.
18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih.
20.00 Eugen Suchon: Vrtnec, opera v šestih slikah.
22.15 S popevkami po svetu.

So vam že pravili o novih plačah, o novih tarifnih pravičnikih? Nemara ste bili že na kakih sestankih, kjer so govorili o tem? »Čisto drugače bo treba začeti. Nobešen več ne predpisuje plač. Čimveč bomo naredili, več bomo imeli. Pravzaprav ne gre samo za delo. Gre za gospodarjenje. Vsak delavec v komercialni, vsak izmeček, vsaka bolezen ali nesreča, vsako nerazpoloženje drugih bo prav tako šlo na vašo škodo. Produktivnost, oziroma delovna storilnost kot pravimo, ima torej prste povsod vmes. Kjerkoli bi se zataknilo, bi škodovalo.«

Tak približno je bil nagovor, ko smo te dni obiskovali nekatere delavce po tovarnah.

Nagovor je navadno končal takole:

»Kakšno upanje imate vi glede povečanja tako imenovane plače? Seveda je za to treba začeti misliti za večjo produktivnost. Kako je to pri vas, v vašem oddelku, na vašem delovnem mestu? Je morda še moč kaj več ali bolje delati, prirediti, prigrisovati? Je moč še bolj napolniti vrečo kolektiva in potem več iz te vreče tudi prjeti? Kaj vi menite o tem?«

Skoraj vsak se je ob takih vprašanjih zamislil. Toda — vsak je tudi vedel povedati to in ono. Vsakdo je po svoje povedal liste stvari, za katere misli, da so osnova za večji uspeh, za večje prejemke. Morda bodo drugi delavci v podjetju rekli, da ni tako, da je zajec v drugem grmu. Nič hudega! Vsak ima pravico povedati svoje misli.

Z DELA NA DELO

Roziko Jug poznajo vse pletilje v »Almiri« v Radovljici kot dobro, vestno in spretno pletiljko. Sedem let že dela na istem mestu.

»Včasih ni bilo tako natančno kot danes,« je dejala Rozka v začetku razgovora. »Danes je tako strogo. Za najmanjšo napako vrnejo pletiljam blago nazaj.«

Potem je še pripovedovala, kako so včasih razmetavali. Pletle so kar cele kose, ki so jih šele potem rezali in krojili. Koliko blaga je šlo v nič! Zdaj pletejo vsak kos po kroju. To je zelo zamudno, pri stroju je treba spretnosti. Prištedi se pa veliko.

»Bi se potemtakem ne dalo pri vas, pletiljah, kaj prida še prirediti, izboljšati?«

»Ne vem. Veste, vse je že tako vpeljano, normirano, preizkušeno in...«

»Malo je molčala, potem pa...« »Nekaj drugega bi vam jaz povedala, kako žene delajo. Ko gremo iz tovarne domov, gremo z dela na delo. Pravzaprav jaz ne toliko, ampak nekatere druge, ki jih poznam. Zlasti tiste, ki imajo otroke. Ob nedeljah imajo redno žehto. Namesto da bi se spočile, pridejo v ponedeljek še bolj utrujene na delo. Enake težave imajo nekatere mlade neporočene delavke. Stanujejo pri raznih družinah

in morajo za to še tam delati. Zlasti tiste, ki so pri kmetih, se mi včasih prav smilijo.«

»Kaj mislite, da bi kazalo ukreniti, da bi jim pomagali?«

»Pa, morali bi skrbeti, da bi takim delavkam preskrbeli stanovanja, pravzaprav sobe, kjer bi imele svoj lastni kotiček, kjer bi se lahko spočile. Prav tako, mislim, bi morali tu že ustanoviti kako pralnico. Pravijo, da se ne bi obnesla. Jaz ne verjamem. Vem, da žene to rabijo. Če bi jim pomagali pri tem, bi prihajale na delo bolj spočite in bi lahko več naredile.«

Jože Seipert, Ivana Zurga, Jože Kurat

KVALITETA, KVALITETA!

»Treba bi bilo predvsem paziti, da bi bili izdelki res kvalitetni. Pri nas mislim, da bi prav tu lahko veliko pridobili.«

Tako je takoj ob začetku razgovora dejal Jože Seipert v tovarni usnja »Runo« v Trzinu.

»Koliko kož gre iz prve v drugo ali celo v tretjo kategorijo? To so velike izgube. Jaz delam na cepljencu. Samo majhna nepredvidnost in že gre cela koža za kategorijo navzdol. To so tisočaki.«

»Kako mislite, da bi to dosegli?«

»Delavci bi morali biti bolj previdni, bolj bi morali paziti, misliti na škodo!«

»Je morda odvisna kakovost dela od kvalifikacije, sposobnosti delavcev?«

»Seveda. Zato bi morali bolj skrbeti, da bi se učili in izpopolnjevali. Toda včasih se zdi, da niti pri delavcih ni mnogo zanimanja za to.«

Jože je že 20 let v tem podjetju. 22-krat je bil proglašen za udarnika. Na vprašanje, kako mu je to uspelo, je skomignil z rameni in dejal: »Ne vem. Znal sem se pripraviti. Pa tudi hotel sem zmeraj, to je res.«

Zaželeli smo mu še obilo uspehov in vse najboljše za rojstni dan.

MED ZIDARJI, KOVAČI

»Če se delavec ne spočije doma, če stanuje v takih barakah, ne more niti delati kot bi se spodobilo.«

Ta zahteva ni nova. Toda zanimiva je, ker jo je omenil zidar, tisti, ki stanovanja gradi. Gre res

po pogovoru o kovačevi kobili.

Jože Kurat, ki smo ga našli na delovišču Zdravstvenega doma v Kranju, že zidari dobrih 45 let. Kot 11-letni deček se je začel učiti in... Ni se več očistil malte.

»Mi zidarji smo pri tem zmeraj prizadeti. Po navadi spimo v barakah in zaslihih luknjah ob deloviščih izven stalnega bivališča. Prav tako je neredna hrana. V tovarnah, pravijo, imajo tople malice. Za naše delavce teh ni moč priskrbeti. Smo raztreseni sem in tja. Na delu se pa to pozna, lahko verjamete, vem jaz to.«

VSAKIH 10 LET K ZDRAVNIKU!

»Poznam, ja, te stvari okoli plač in... Slišal sem o tem,« je dejal Alojz Mencinger v tovarni Veriga v Lescah. Najprej je omenil mladino. Ta danes ne jemlje dela tako resno kot včasih, pravi on. Morda pa niti starejši nismo več tako resni, trdni... On dela v tovarni že 32 let. Trideset let je že varilec. Koliko členkov, koliko kilometrov verig, je že šlo skozi njegove roke!

»Ves ta čas nisem zamudil z dela niti ure. Nikoli! Nobena ohceta ali toča me ni zadržala. K zdravniku pa sem v tem času šel samo trikrat. Koliko je danes tega: za vsako reč na bolniško, v posteljo... Za vsako otrokovo spričevalo doma, za vsako reč dopust. To nam žre denar!«

On je dolga leta hodil peš iz Begunj. Potem se je vozil s kolesom, seveda le poleti. »Zdaj je avtobus. Človek pride na delo svež, spočit. Toda vseh teh prednosti danes ne upoštevajo vsi, ne pozna se na delu.«

Tako pravijo delavci. Tako oni mislijo, tako se razgovarjajo te dni. Morda ne vidijo gozda, ker se zastrme le v prvo drevo. Morda pa se v meglji teh misli skrivajo tudi važni problemi, katerih rešitev bi lahko bistveno vplivala na povečanje delovne storilnosti. Misli in predlogi delavcev so vsekakor zanimivi.

Tudi Anton Meglič, ki dela v Tovarni kos in srpov v Trzinu, že polnih 25 let misli, da bi se dalo še marsikaj izboljšati, da so še možnosti za večji uspeh, za večje plače.

»Morda ne prav povsod, ampak v precej primerih velja, da delavci nimajo zaupanja do norm. Boje se, da jih bomo brž popravljali, ko bi jih preveč prekoračevali. Vsak dan slišim to med delavci. Tudi pri nas se je res veliko govorilo o plačah po učinku, o tarifnem pravilniku, ampak... Delavci še nimajo zaupanja v to. Kakih 70% jih dela po normi. Pravijo, da bi bili bolj za neki akord, za način: več kos, več denarja.«

KADAR PRIDE NOČNA...

Bridke posledice vojne vihere so tudi Ivano Zurga končno zanesle iz osamljene gorskokotorske vasiče v Trzin. Že 12 let dela v BPT. 14-krat je bila udarnica, a doma ima skrbno shranjeno tudi Medaljo dela.

»Žene imajo doma, izven tovarne, premalo počitka. Premalo so naredili za to, da bi pomagali ženi pri njenem delu. Še danes ni pralnice, kamor bi nosile praš. Tudi menze manjka. Mislim, dobre menze, kjer bi žena opoldne vzela primerno kosilo po zmernih cenah, zlasti, kadar pride nočna na vrsto. Katera bi si mogla privoščiti spanje čez dan, ko jo doma čaka pranje, šivanje, kuhanje. Neka moja sodelavka ima doma tri otroke. Vsa izmučena prihaja na delo. Žene res ne morejo v tovarni delati kot bi bilo treba, če pa imajo doma toliko drugega dela.«

Tako je pravila Ivana v BPT.

Karel Saksida v tovarni »Peko« pa misli, da bi bilo treba še bolj povečati kontrolo, v boju za kvaliteto. On je v oddelku za lepjenje. Po dolgih letih je zdaj kontrolor. Čevlje pregleduje zelo natančno. Če opazi najmanjšo napako, prasko, hibo — vrne izdelek nazaj. Pravi, da je že prej, ko je delal za strojem spoznal, da bi morala biti prav skrb za kvaliteto čim večja.

TOREK, 24. MARCA

8.05 Pojeta Lola Novaković in Marko Novosel.
8.20 Tri operne uverture Giachina Rossinija.
8.40 Potopisi in spomini — Veljko Kovačević: V rovih španije — I.
10.10 Zbor primorskih študentov p. v. Antona Nanuta.
10.45 Za dom in žene.
11.30 Oddaja za otroke.
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jože Silc: Priprave za kooperacijsko pridelovanje koruze.
12.25 Odlomki iz Verdijeve opere Othello v izvedbi ansambla ljubljanske Opere.
13.55 Ansambel Srečka Dražila igra narodne viže.
14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
16.00 Za glasbene ljubitelje.

PONEDELJEK, 23. MARCA

8.05 Jutrjanji spored solistične glasbe.
9.20 Umetne pesmi in priredbe Danila Bučarja poje Gorenjski vokalni kvintet.
10.30 Popevke se vrstijo.
11.35 Arije iz manj znanih francoskih oper.
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jana Pintar: Bolezni in napake vina.
13.50 Poje zbor »Lira« iz Kamnika p. v. Cirila Vramčaka.
15.40 Listi iz domače književnosti — Fran Onič: Pesmi.
16.00 V svetu opernih melodij.
17.10 Popevka tega tedna.
18.00 Radijska univerza — dr. Rudi Kyovsky: Načela našega delovnega prava.
18.30 Sportni tednik.
20.40 Kulturna tribuna — dr. Jože Potrč: Osebnost v socializmu.
21.00 Z lanskega festivala v Montreauxu.

K. Makuc

16.00 Za glasbene ljubitelje.

ANTON MEGLIČ

ČETRTEK, 26. MARCA

8.40 Potopisi in spomini — Veljko Kovačević: V rovih španije — II.
10.10 Prizori iz slovenskih oper.
11.30 Oddaja za cicibane.
12.15 Kmetijski nasveti — Jože Zunkovič: Poskusna setav zgoduje soje v osrednji Sloveniji.
14.15 Turistična oddaja.
15.40 Na platnu smo videli.
16.00 Izbrali smo za vas.
17.10 Iz opernega sveta.
18.00 Nace Grom: Dvojna pomlad v Beli Krajini (reportaža).
18.15 Iz našega zabavnega albuma.
18.45 Radijska univerza — dr. Metod Mikuš: Ustanovitev KPI.
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.
20.50 Zuboreenje življenja (izbor pesmi Gustava Krkleca).
21.30 Iz zakladnice komorne glasbe.

PETEK, 27. MARCA

8.25 Joh. Strauss-Godowsky: Zivljenje umetnikov.
8.40 Iz naše fonoteke zabavnih zvokov.
9.45 Pozdravi za mlade risarje.
10.10 V svetu baletne glasbe.
11.00 Za dom in žene.
11.10 Pesmi tujih narodov.
11.45 Prizor iz Dvořakove »Rusalki«.
12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Pravilno presajanje rastlin.
12.25 Partizanske pesmi.
12.40 Nekaj samospjevov jugoslovanskih skladateljev.
13.45 Folklorna skupina Tončke Maroltove izvaja slovenske narodne.
14.35 Poje basist Italo Tajo.
15.40 Iz svetovne književnosti — Vasco Pratolini: Dekleta iz Sanfrediana.
16.00 Petkovo glasbeno popoldne.
17.25 Zabavna ruleta.
18.10 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skoberne-ta.
18.30 Iz naših kolektivov.
20.15 Tedenski zunanje-politični pregled.
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Narodni heroj Tonček

121

Kadar go gorenjski partizani ob večerih v premorih med hajkami sedeli ob partizanskih ognjih in pripovedovali, so največkrat pripovedovali o junaku Tončku Dežmanu. Njegova junaštva so bila znana med partizani, pa tudi med njihovimi sovražniki ne samo na Gorenjskem, temveč po vsej Sloveniji. Bil je drzen in preudaren obenem, borec in komandant.

122

Decembra 1941 so partizani pod poveljstvom Jože Gregorčiča v Rovtahn razbili nemško policijsko kolono in ubili 46 sovražnikov. Takrat je Tonček zaplenil Nemcem najprej tri strojnice, potem pa še eno. To je bila tista zbrojevka, iz katere je v veliki bitki pri Dražgošah izstrelil šesttisoč nabojev in takrat, pa tudi pozneje, pobil nešteto sovražnikov.

123

Tonček je bil tudi dober smučar — in take spretnosti so v partizanskih letih marsikomu prišle zelo prav. Februarja 1942 se je s svojimi smučkami in s svojo zbrojevko odpravil v izvidnico. Po globokem snegu jo je naglo mahal mimo smrek, na debelo obloženih s snegom, se spuščal po manjših pobočjih in spet teptal sneg navkreber, ves čas budno na oprezu.

124

Potem se je pred njim odprlo zasneženo pobočje. Morebiti bi bilo bolje, če čisti- no obidem — je pomislil. Pa se je premislil in se spustil v lepem smuku naravnost navzdol. Strojnica mu je visela na ramenu, sneg je šelestel pod smučkami — najraje bi zavriskal. Nenadoma se je na drugem koncu pobočja pojavilo petnajst Nemcev. Petnajst proti enomu!

Gorenjski Obveščevalec

ŠPORTNI ŠPORT

Samo 1 točka

Ljubitelji nogometa so v nedeljo ostali spet razočarani. Gorenjska zastopnika v enotni slovenski conski ligi sta ostala skoraj praznih rok. Jeseničani so kljub dobri igri in vodstvu z 2:0 izgubili proti Krimu v Ljubljani z 2:3, Kranjčanom pa je v slabi igri, zlasti zaradi nesigurnega rezervnega vratarja, uspelo na svojem igrišču proti ljubljanskemu Slovanu doseči le neodločen rezultat.

TRIGLAV : SLOVAN 1:1 (0:0)
Kranj, 22. marca.

KRIM (LJUBLJANA) :
JESENICE 3:2 (2:2)
Ljubljana, 22. marca.

Igrišče Triglava in ugodno za igro. Gledalcev 800. Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah — Slovan: Zabjek, Janša, Banjanac, Pezo, Herbst, Popovič, Merdita, Oplotnik, Povše, More, Bezjak. — Triglav: Dagarin, (Vagaja), Stravs, Dolenc, Čebulj, Brezar, Srakar, Gajšek, Štular I, Miheličič, Štular II, Pogačnik (Hrovat), Sodnik Emil Pelhan iz Ajdovščine.

Vsako je danes pričakoval, da bo Triglav zmagal in tako osvojil obe točki. Toda Triglav je slabo zaigral in mu je uspelo osvojiti le 1 točko. Igra prvega polčasa je bila nezanimiva in se je odvijala bolj v sredini igrišča, tako da niso bila resno ogrožena niti ena niti druga vrata.

Bolj živahna je postala igra v drugem delu, ko je Triglav po Miheličiču v 68. minuti, prešel v vodstvo. Eno minuto kasneje je Slovan zatresel mrežo domačih, vendar sodnik gola ni priznal, ker je bil zadetek dosežen iz ofsida. Tako za tem je bil poškodovan vratar Triglava Dagarin in je moral zapustiti igrišče. Zamenjal ga je Vagaja. V 30. minuti so krivdi vratarja Vagaje, gostje izenačili in tako postavili končni rezultat tekme.

Triglav je danes nasplošno vse prisotne razočaral in se bo moral v ostalih tekmah precej potruditi, če se bo hotel uspešno spoprijeti z družbo najboljših. Sodnik Pelhan je sodil z manjšimi napakami.

M. Z.

preteklem letu odigranih skupaj 271 tekem. Precej je bilo govora o disciplini igralcev in pa tudi funkcionarjev, ki so bili zaradi nesportnega vedenja v letu 1958 kaznovani za 89 mesecev in 15 dni. Skozi vse leto pa so klubi premalo skrbeli za vzgojo mladine, kar nikakor ni v skladu s smernicami I. kongresa telesne kulture. Zelo važen sklep, ki so ga sprejeli je bil ta, da morajo klubi začeti sistematično delati z mladino, da morajo razvijati množičnost, ker bo le tako moč doseči tudi kvaliteto. Na skupščini so bili pohvaljeni klubi Partizan Skofja Loka, Partizan Naklo in NK Bratstvo iz Sk. Loke, ki so imeli najbolj disciplinirane ekipe v tekmovalju preteklega leta.

M. Z.

Zadnji športni rezultati

I. ZVEZNA LIGA

Hajduk : Crvena zvezda 4:1
Partizan : Vardar 2:0
Vojvodina : Rijeka 3:1
Radnički : Sarajevo 1:0
Dinamo : Budućnost 0:0
Železničar : Velež 1:0

II. ZVEZNA LIGA — ZAH. CONA

Zagreb : Odred 1:2
Borovo : Split 1:2
Elektrostroj : Trešnjevka 1:0
Šbenik : Borac 0:3
Sloboda : Proleter 4:2

SLOVENSKA CONSKA LIGA

Branik : Maribor 5:0
Gračar : Klavdivar 1:2
Rudar : Sobota 1:1
Izola : Ljubljana 1:4

NAMIZNI TENIS

CLANI TRIGLAVA DRUGI

Jesenice, 22. marca.
Danes popoldne je bilo tu končano republiško prvenstvo moških ekip. Turnirja se je udeležilo 8 moštev, med katerimi je že tretjič zaporedoma osvojilo prvo mesto moštvo Ljubljane. Triglavani so tokrat pristali spet na drugem mestu, precejšen napredek pa so pokazali in dosleli pomemben uspeh igralci Mladosti iz Kranja. Končna razvrstitev moštev je naslednja: Ljubljana 7 točk, Triglav 4, 6, Odred, Ljubljana 5, Maribor 4, Fužinar, Ravne 2, Mladost, Kranj 2. Jeseničani in Partizan iz Skofje Loke z 1 točko.

M. Z.

U.

VEČ POZORNOSTI MLADINI

Kranj, 22. marca.

Sinoči je bila v Klubu gospodarstvenikov v Kranju 11. redna letna skupščina Gorenjske nogometne podzveze. Iz poročila Upravnega odbora podzveze je bilo razvidno, da je bilo na Gorenjskem v

PLAVANJE

V NOVI SEZONI SE BOLJE!

Plavalci kranjskega plavalnega kluba »Triglava« so se v sredo zbrali na občnem zboru v dvorani Trgovinske zbornice v Kranju. Občnemu zboru je poleg vseh vidnejših tekmovalcev in velikega števila pionirjev prisostvoval tudi predsednik plavalne zveze Slovenije (tov. Linhart in predstavniki nekaterih drugih kranjskih klubov).

Bolj ali manj je znano, kako uspešna je bila lanska sezona za kranjske plavalce, zato ni potrebno spet naštevati doseženih uspehov. Kranjčani se zavedajo, da jim sloves, ki so si ga pridobili v preteklem letu nalaga tudi velike dolžnosti. Zato bodo morali letos še bolj skrbeti, da bodo za novo sezono kar najbolje pripravljani. Nastopili bodo na vseh vidnejših tekmovaljih, mnogi od njih pa bodo sodelovali tudi kot člani državnih reprezentance na njenih nastopih. Za domače ljubitelje plavanja bo letos še posebno ugodna sezona. Tako bodo v Kranju nastopili vsi boljši jugoslovanski plavalni klubi, poleg njih pa še ekipa Wupertala iz Nemčije, kjer je Triglav lani gostoval. Kot največji dogodek pa bo ob koncu sezone v Kranju državno prvenstvo.

Letos bodo bolj skrbeli tudi za napredek skakalcev in waterpolistov, ki so po uspehih precej zaostajali za plavalci.

Uprava

Prodaj njiivo na Zlatem polju.

Naslov v ogl. odd. 2808

Prodaj malinove sadike. Jezerška 126, Kranj, Gorenje. 2809

Zahvala: Iskreno se zahvaljujemo dr. Bajželj Janezu, dr. Grebenšek Karli, dr. Bežek Jožetu za poživitelno in uspešno pomoč moji ženi. — Rangus Boris. 2810

Prodaj dobro ohranjen vzdiljiv štedilnik z bakrenim kotličem in otroško posteljico. Naslov v ogl. oddelku.

Kdor je izgubil denarnico z majhno vsoto denarja, jo lahko dobi v Upravi »Glasu Gorenjske«.

OBJAVE

RAZPRODAJA OSNOVNIH SREDSTEV

Kmetijska zadruga Voklo prodaja naslednja osnovna sredstva: vprežni okopalnik, vprežna travniška brana, ročna prevozna škropilnica, vprežna sejalnica 16-vrstna, štedilnik lončen prenosni, pisalni stroj, umivalna miza lesena, kompresor, elektromotor, mlatilnica »Zmaj« 660 mm, mlatilnica »Hohner«, motorna škropilnica, dvobrazdni traktorski plug »Deutz« in trgovski inventar v poslovalnicah Voklo in Trboje.

Prednost imajo gospodarske organizacije, po osmih dneh ostali.

OBJAVA

OGLED VRTNARSKE RAZSTAVE V TRSTU

Ljubitelji cvetja in lepih vrtoev pozor! V dnevi od 28. aprila do 4. maja bo v Trstu vrtnarska razstava. Ogled organizira Putnik Ljubljana. Interesenti za enodnevnno vrtnarsko ekskurzijo v Trst naj se prijavijo najkasneje do srede 25. t. m. na OZZ Kranj, soba 30 (pri Jelenu), kjer bodo dobili vse potrebne informacije.

OBVESTILO

TVD Partizan v Kranju vabi vse svoje člane in prijatelje društva na svoj redni

OBČNI ZBOR.

ki bo v torek 24. t. m. ob 19.30 uri v telovadnici osnovne šole dr. Fr. Prešerna v Kranju, Komenskega ulica z običajnim dnevnim redom. — TVD Partizan Kranj.

KMETIJSKA ZADRUGA PODNART

razpisuje naslednja delovna mesta

1. UPRAVNIKA
2. KOMERCIALISTA
3. SKLADIŠČNIKA

Poučniki za razpisana mesta morajo izpolnjevati pogoje za katera se zahteva primerna izobrazba. Pismene prošnje sprejema uprava zadruga do 30. IV. 1959.

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Tržič, razpisuje na podlagi 21. člena Zakona o pristojnosti Občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLR, št. 52-644/57)

DIREKTORJA TRGOVSKEGA PODJETJA PRESKRBA TRŽIČ

Poučniki za razpisano delovno mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

1. Višja strokovna izobrazba v komercialni ali trgovski stroki.
2. Popolna srednja šola in 10-let prakse v komercialni stroki.
3. Dokončana šola za učence v gospodarstvu trgovske stroke in 15 let prakse v trgovski stroki.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

Nastop službe je možen s 1. junijem 1959.

Pravilno kolekovane prošnje s priloženim življenjepisom dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosednji zaposlitvi naj interesenti dostavijo Občinskemu ljudskemu odboru Tržič do 15. aprila 1959.

Razpisna komisija pri Porodnišnici v Kranju razpisuje mesto

ekonomista,

ki bi po uvedbi v delo zasedel delovno mesto pomočnika upravnika.

Pogoj: končana srednja ekonomska šola in vsaj eno leto prakse v finančno samostojnem zavodu.

KINO

»RADIO«, JESENICE: 24. marca amer. film »NAJHITREJSI STRELEC«, 25. do 27. marca špansko-francoski film »GLAVNA ULICA«.

»PLAVŽ«, JESENICE: 26. in 27. marca amer. film »NAJHITREJSI STRELEC«.

ZIROVNICA: 25. marca jugoslovanski film »CRNI BISERI« in amer. barv. cinem. film »SLA PO ZIVLJENJU«.

DOVJE - MOJSTRANA: 25. marca amer. film »NAJHITREJSI STRELEC«.

BLD: 25. in 26. marca ital. franc. film »BIGAMIST«. Predstava vsak dan ob 17. in 20. uri.

RADOVLJICA: 24. in 25. marca angl. film »JAZ SEM KAMERA«. Predstava v torek ob 20. uri, v sredo pa ob 17.30 in 20. uri.

DUPLICA PRI KAMNIKU: 25. in 26. marca madžarski film »STRIC IZ AMERIKE«. Predstava vsak dan ob 19. uri.

NESREČE

OBUPAL JE NAD ZIVLJENJEM

V sredo, 18. marca ob 13.55 uri je bilo javljeno na postajo ljudske milice na Jesenicah, da so našli obešenega 46. letnega J. B. z Jesenic. Pokojni J. B. se je obesil v kuhinji na obešalnik za obleko, ki ga je pred tem zataknil za podboje vrat. Komisija je ugotovila, da je smrt nastopila ob 12.30 uri.

Pokojni J. B. ni bil poročen, temveč je živel pri svoji sestri. Že v otroških letih je izgubil eno oko, drugo pa mu je začelo močno pešati. Pred nekaj dnevi je bil na zdravniškem pregledu, kjer so ugotovili, da mu tudi vid drugega očesa naglo pojemata. To utegne biti tudi vzrok, da si je pokojnik vzel življenje. Že pred tem je pogosto govoril, da bo storil samomor, če bi oslepel tudi na drugo oko.

ČE SPREGOVORI NOZ

V torek, 17. marca sta se v Tržiču okrog 20. ure sprla M. S. in njegov zet J. H. Preprij sta začela v kuhinji, nato pa sta se umaknila na hodnik, kjer je M. S. v navalu jeze potegnil nož in z njim štirikrat zabodel svojega zeta v trebuh. J. H. je bil takoj perpeljan v bolnišnico, kjer pa je hudim poškodbam podlegel. Da je prišlo do uboja so krivi pogosti družinski spori med omenjenima sorodnikoma.

SMRT

V STRUGI SELŠKE SORE

Trinasedemdesetletni kmet J. V. iz Zalega loga 21 v Selški dolini se je vnedeljo popoldne (15. marca) precej dolgo zadrževal v gostilni. Nekaj pred deveto uro zvečer je v družbi treh znancev zapustil gostilno in se namenil proti domu. Na poti proti Zalemu logu pa je družina obstala, medtem ko je J. V. sam krenil dalje. Ni pa prišel daleč, kajti ne daleč od mesta, kjer se je bil poslovil, je omahnil s ceste in zdrknil v strugo Selške Sore. Kljub temu, da je padel 4 m globoko, je utrpel le nekaj odrgnin na zapetju leve roke in po nogah. Komisija, ki je prišla na kraj nesreče, je ugotovila, da je mož hotel doseči breg, kar mu je uspelo. Pri tem pa se je zapletel v dračje, omahnil je vznak in udaril z glavbo ob skalo. Udarca je bil usoden; J. V. je nezavesten obležal v plitvi vodi in zmrznil.

DVE NESREČI V KAMNIKU

V kratkem presledku sta bili v Kamniku v tem tednu na istem mestu dve nesreči. Gospodinja Pavla Zivec se je pripeljala na kolesu s Terovega, na prehodu na asfaltirano cesto pri novih Titanovih blokih pa je nenadoma omahnila s kolesa in udarila z glavbo ob rob hodnika za pešce ter nezavestna obležala. Dobil je hud pretres možganov in se zdravi v bolnišnici.

Nekaj minut kasneje se je po isti cesti pripeljal z mopedom vratar tovarne Titan, Urankar, z ljubljanske strani pa je privozil osební avto. Čeprav je naglo zavrl je bilo trčenje neizogibno. Motociklist in vozilo sta bila poškodovana, Urankarja pa so prepegljali s hudimi poškodbami v bolnišnic.

LJUDSKA TEHNIKA

CLANI LJUDSKE TEHNIKE SKOZI PARTIZANSKE KRAJE

Kranj, 22. marca.

Na letni skupščini Okrajnega odbora Ljudske tehnike, ki je bila danes v Kranju so se pomenili o bodočem delu. Organizacije LT, kot so ugotovili, so se zelo razširile. Danes je na Gorenjskem že 31 organizacij ljudske tehnike, avto-moto društev, radio, foto-kino klubov, brodarških društev in aero klubov, ki vključujejo 5010 članov.

Predsednik republiškega odbora LT Milko Goršič je v imenu Centralnega odbora LT Jugoslavije na skupščini izročil 4 priznanja v obliki bronastih plaket »Boris Kidrič« za posebne zasluge v širjenju tehnične kulture. To priznanje so prejeli Tone Marčan in Franc Fister kot najzaslužnejša posameznika ter organizaciji AMD Kranj in Klub mladih tehnikov na Koroski Beli. Okrajni odbor LT pa je izročil 28 priznanj.

Med številnimi sklepi za nadaljnje delo so na skupščini sprejeli tudi sklep, da bodo v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ priredili posebno vožnjo in pohode skozi zgodovinske, partizanske kraje Gorenjske. Razen članov LT bodo sodelovanju teh pohodov povabili tudi člane strelskih družen.

-I. c.

OBČINSKI ODBORI LJUDSKE TEHNIKE TUDI V ŽIREH IN ŽELEZNIKIH

Pred dnevi je bila letna skupščina občinskega odbora ljudske tehnike Skofja Loka, ki se jo je udeležilo mimo delegatov posameznih društev tudi več gostov. Razprava na skupščini je pokazala, da delo ObO LT v preteklem obdobju nikakor zadovoljivo. Vzrok temu je, da je bilo vključeno v občinski odbor LT Skofja Loka vrsto društev tudi iz občini Žiri in Železniki, kjer ni bilo občinskih organov, ki bi pomagali razvijati in ki bi koordinirali delo ljudske tehnike. Zato je vsakogar najpomembnejši sklep, da se namesto dosedanjega »medobčinskega« odbora LT ustanovijo občinski odbori v Skofji Loki, Žireh in Železnikih.

-aa-

Bo človeštvo premagalo lakoto?

GLEDALI BOMO...

italijanski črno-beli film v kinoskopskem sistemu »Očetje in otroci«, ki ga je posnel režiser Mario Monicelli. Posebnost filma je svojevrstna dramaturška gradnja, preko katere so razpete štiri vsakdanje zgodbe o preprostih ljudeh, o njihovih skrbah, željah, strasteh, ljubezni... Vodilna misel in sprožilni motiv vseh štirih zgodb so — otroci. Pripoved je sveža po vsebini in obliki, je odkritosrčna in neposredna ter velika v svojem preprostem neizumetničenem jeziku. — Tudi igra nas ne bo razočarala. Za to nam jamčijo nekatera zvezoča imena italijanskega filma: Vittorio De Sica, Ruggero Marchi, Tonella Lualdi, Marisa Merlini, Marcello Mastroianni, Fiorella Mari in drugi.

Nad 100 milijonov žrtev

Druga svetovna vojna je zahtevala mnogo človeških žrtev in povzročila velikansko materialno škodo, večjo kot katerakoli vojna v dosedanjih človeški zgodovini. To pokaže že primerjava z izgubami v prvi svetovni vojni, ki so se prav tako povzpelle v milijonske številke.

Prva svetovna vojna je trajala 1553 dni, človeške izgube (mrtvi in ranjeni) pa so znašale nad 50 milijonov ljudi, od tega v vrstah Antante 42, centralnih sil pa 10 milijonov. Na frontah je padlo skupno 10 milijonov vojakov, gnotna škoda pa je znašala okoli 217 milijard dolarjev, in sicer pri Antanti 139, pri osrednjih silah pa 78 milijard.

Druga svetovna vojna je trajala 2194 dni. Zavezniške sile so imele 47,6 milijona mrtvih (12 milijonov vojakov in 25 milijonov civilov), sile osi pa so izgubile 7,3 milijona ljudi, od tega pet milijonov vojakov in 2,3 milijona civilov. Skupni izdatki in gnotna škoda v drugi svetovni vojni znašajo 810 milijard dolarjev (po novi vrednosti), od tega v zavezniških deželah 550, pri si-

lah osi in njihovih satelitih pa 260 milijard. Razen skoraj 55 milijonov mrtvih je bilo v drugi svetovni vojni 35 milijonov ranjencev, 20 milijonov sirot in 110 milijonov beguncev.

Edinstvena operacija srca

Britanski medicinski časopis »Lancet« piše v najnovejši številki o edinstveni operaciji na srcu sedemletne deklice Selije Williams.

Srce te deklice je prenehalo biti po operaciji, pri kateri so na kirurški način »zaprla« neko nenormalno, prirojeno votlino na njenem srcu. Stirje zdravniki, ki poročajo o tem nenavadnem primeru, pravijo, da eno od velikih nevarnosti pri kirurških operacijah na srcu predstavlja poškodovanje živcev, ki dajejo srcu impulz za bitje. Prav to pa se je zgodilo pri operaciji na srcu male Selije. Njeno srce so zato ponovno odprli in vstili vanj dve elektrodi. Električne impulse je dajal aparat, velik kot majhen prenosni radijski sprejemnik. Aparat je oddajal impulse napetosti 4 volte in s hitrostjo 120 v minuti. Po 11 dneh so zdravniki v končni operaciji elektrode že lahko odstranili.

Mala Selija je zdaj popolnoma ozdravela. Zdravniki, ki poročajo o tej edinstveni operaciji, pravijo, da je to nov korak naprej v kirurgiji srca.

Statistike ugotovljajo, da od treh ljudi na svetu dva gladujeta. Okrog deset milijonov ljudi umre vsako leto samo zato, ker niso dovolj hranjeni. V Indiji, deželi kronične lakote, traja povprečna življenjska doba človeka le 27 let, medtem ko v nekaterih civiliziranih deželah živijo ljudje povprečno 65 let.

Nad tri četrtine skupno proizvedene hrane v svetu izvira iz Evrope in Severne Amerike, ki imata samo tretjino prebivalstva sveta. Azija pa, ki ima skoraj polovico manj prebivalstva sveta proizvaja le 17% vse hrane.

V začetku tega stoletja so smatrali, da se preslabo hrani le polovica človeštva. Sedaj pa so ugotovili, da sta preslabo hranjeni dve tretjini. To pomeni, da se lakota polagoma širi. Prehrambena industrija zaostaja za porastom prebivalstva našega planeta. Če bi namreč hoteli postreči vsem prebivalcem sveta s tolikšno količino mesa, kot ga pojedjo v krajih, ki so gospodarsko močno razviti, bi morali za štirikrat povečati površino Zemlje, da bi lahko prehranili živino.

Pred 200 leti je Evropa težko hranila svojih 80 milijonov prebivalcev, sedaj pa izdatke hrani 400 milijonov ljudi. Ze to dokazuje, da je mogoče z dobro obdelavo zemlje mnogo storiti za po-

ZANIMIVOSTI

NOVA HIŠA V 100 URAH

Po sistemu skupine ukrajinskih arhitektov je možno v 100 urah montirati trinadstropno hišo s 36 stanovanji.

Kose hiše, izdelane v tovarni, prepeljejo na gradbišče in potem povežejo posamezne montažne dele s kovinskimi zakovicami. Hiša, sezidana po novem sistemu, je za eno tretjino lažja od navadnih.

GOLI UČENCI

V severnoavstralskih pokrajinah še vedno živi nekaj prvotnih prebivalcev prastaro nomadsko življenje. Odrasli hodijo delat na polje ob obali in v rudnike, večinoma pa se selijo iz kraja v kraj. Otroci hodijo v šolo goli. Pred vstopom v razred se morajo temeljito umiti, nato pa zlezejo v šolsko uniformo, ki jo po pouku spet slečejo in pustijo v šoli.

KRALJSTVO NAPRODAJ

V angleškem časopisu »Time« je bil pred kratkim objavljen proglas: »Kraljestvo z vsemi kraljevskimi pravicami prodam za 1000 gvinej.« Prodajalec je neki angleški književnik, ki mu je to »kraljestvo« daroval irski trgovec Shel Gre za otok Redondo v Karibskem morju.

MAGNEZIJ IZ MORJA

Britanske podjetje Steelley Magnesite je že leta 1937 zgradilo prvo tovarno za pridobivanje magnezija iz morske vode. Predvzgoja zmogljivost njenih obratov je znašala 1000 ton magnezija letno. Vendar so tovarno nenehno večali in izpopolnjevali, tako da so lani že dosegli letno proizvodnjo 150.000 ton. Morje se je tako izkazalo kot neizčrpen »rudnik« magnezija in lahko računamo, da bodo Britancem sledile tudi druge države.

človeštva: lakoto bo mogoče premagati samo na znanstveni osnovi.

Znanstveniki menijo, da je najboljši izhod ta, da uporabljajo ljudje za prehrano neko rastlino, ki raste v vodi in rabi zelo enostavne snovi za svojo rast. Ta rastlina je hlodela. Njena visoka presega nekaj tisoč milimetrov in živi v sladki vodi. Vsebuje 50% beljakovin, 35% glúcida, 5% vitaminov, zlasti vitamin C. Na vsakem kvadratnem metru površine, kjer raste hlodela, dobimo po 20 gramov koncentriranih hranljivih sestavin, kar je mnogo več, kot pa dobimo od najbogatejših znanstveniki vseh razvitih dežel. Nekatere uspehe praktične vrednosti za ljudstvo prehrano so že dosegli.

Nadalje se ukvarjajo znanstveniki in mislijo, da bi prehranili človeštvo s hlodelom in travo. Tako bi živinoreja izgubila. Pravijo, da se živinoreja sploh ne izplača ob novih izvorih hrane, ki pa trenutno še niso v rabi. Živino bi namreč zamenjali stroji, ki bi dajali mnogo bolj hranljivo umetna živila.

Če je en hektar zemlje namenjen živinoreji, dobimo iz tega hektara letno največ 100 kg beljakovin z uporabo mesa. V mleku dobimo okrog 200 kg čistih beljakovin. Od pridelka pšenice na enem ha pa dobimo 400 kg beljakovin. Iz trave pa bi dobili na isti površini okrog 1500 kg beljakovin. To je velika razlika, zlasti če upoštevamo, da je beljakovina človeku najbolj potrebna.

ZA RAZVEDRILLO

»Nazaj, kolega, dežuje... midva pa nimava dežnika!«

ROMAN

II. del

14

Mimi Malenšek Konič

Dominikovi samoljubnosti je laskalo, da bi se povezal s Herderjevo liho.

V sobo je prišla Hela s steklenico žganja in dvema kozarčkoma na pladnju. Dominik ji je prijazno pokimal. Ni se mu zdelo ravno lepa — bila je visoka in skoro preveč zajetna, toda imela je bujne lase, ki si jih je po mestno zvijala v klobčič in tudi oblečena je bila mestno. Kljub temu se mu je zdelo dovolj čedna in kar prava za Gašperinovo hišo.

»Ali je mama doma?« je Herder vprašal dekle.

Dekle je odkimalo, razpostavilo kozarčke in takoj odšlo. Dominiku je ugajalo, da je molčeca. Lahko bo shajati z njo.

Herder je nalil žganja. Dominik je izpraznil kozarček in vprašal:

»Koliko je Hela pravzaprav stara?«

»Dva... ne, spomladi je izpolnila triindvajseto.«

»Ravno prav, da se omoži. Moj fant jih je imel štiriindvajset.«

Herder je potegnil iz žepa novo viržinko, skrbno odgriznil slamico in žužnjavo rekel:

»Mislim... no, z možitvijo se ji še ne mudi preveč. In mama bi jo težko pogrešala. Zdaj imamo samo njo še pri hiši.«

»Kaj bi jo staral brez potrebe!«

Herder ga je prizadeto pogledal. »Saj ni, da bi se morala starati doma! Vsak čas bi jo lahko oddali. Spraševali so že, ta in oni... jaz je pa ne maram siliti. Prav te dni je vprašal nek inženir z Jesenice zanjo. Mama misli, da bi ne bil slaba partija. Dobra služba dandanes več velja kot kovačija, ki se povsod ustavlja.«

Dominik se je porogljivo nasmehnil. »Mama«, pravi Herder. Kakor bi ga ne poznal! Kadar se je želel pokazati boljšega, kot je bil v resnici, se je zmeraj skliceval na mamo. V resnici je bila Herderica priletna in bolehnata in nihče ni jemal resno.

»Aha«, je rekel Dominik. »Torej mama misli dati dekle nekomu, ki ima kruh samo od danes do jutri?«

Herder ga je ošinil z jeznim pogledom. »Kranjska industrijska družba ni od danes do jutri! Fant je nečak enega glavnih delničarjev — ali bodo takega postavili na cesto? Bil je v Nemčiji, da si je ogledal plavže. On bo še eden glavnih stebrov v tovarni!«

Dominik si je gladil brado in z jeznim zadoščenjem gledal na tla, kjer so njegovi umazani škornji pustili sledove. Jezilo ga je Herderjevo zavijanje in je rekel kar naravnost:

»Pozimi si mi že napol obljubil.«

»Ne spominjam se, da bi bila kdaj kaj takega govorila. Sicer pa — kakor sem že rekel: dekle naj samo odloči.« Herder je nalival žganja. »Zvrni ga še kozarček. Gotovo si se spotoma ugreel.«

Dominik ni segel po kozarčku. Gledal je Herderja in neprizanesljivo menil:

»Ali morebiti misliš, da bomo propadli, ker nisem pristopil k Družbi?«

»Ne, ne... Boš že sam najbolje vedel, kako ti kaže,« je naglo rekel Herder. »Zaradi Hele sem pa mislil... kar nič se ti ne mudi za snaho! Trden si še in menda še ne misliš izročiti.«

Dominik je komaj prikril smehljaj. Spregledal je Herderja!

»Polovica je že tako fantova,« je rekel. »Po rajnem Alešu. Drugo mu tudi ne odide.«

Zdelo se je, da je Herder oživel. Vstal je in brez potrebe hodil po sobi. »Polovica... ja, ja. Pozabil sem že! Naj dekle samo odloči!« Herder se je spet ustavljal in bil

znova v zadregi. »Potem pa mama pravi, da si ljudje pripovedujejo... a saj veš, koliko se je zanesti na ljudi!...«

»Kaj govoriš? Povej no naravnost!« je jezno vzkliknil Dominik, ki mu je Herderjevo omencavanje začelo presedati.

»Kaj se pa jeziš? Bom povedal po pravici! Neko dekle imaš v hiši, rejenko ali kaj? Ljudje pa govorijo o njej in tvojemu Pavlu. Čakaj, pusti me izgovoriti do konca!« je pohitel, ko je videl, da mu Dominik hoče seči v besedo. »Vem, da ne boš sina ženil s siroto, vendar pa bi ne bilo prijetno, če bi... no, saj me razumeš? Ne maram, da bi Hela vzela fanta, ki je poprej drugi grel blazine in da bi morebiti še potem... saj se razumeva, ne?«

Dominik je med Herderjevim govorjenjem vstal — oči so se mu jezno zasvetile. »Ti mi pa lepih mečeš v obraz!« je zamomljal. »Ampak za svojega faanta vem, da se ne oščaja okrog Vide! Roko dam zanj v ogenj! Če hočeš, se lahko domenimo, silil pa ne bom! To je in več ne bom rekel!« Naglo, skoro hlastno je vzel puško iz kota in si jo vrgel na ramo.

Herder se je zdel presenečen.

»Slišiš — vsake besede ti pa tudi ni treba metati na zlato vago,« je rekel spravljevo. »Ženske so ženske — veliko govorijo in občutljive so. Vprašal bom Hela in če bo voljna, lahko pridete snubit.«

Dominik je vedel, da je to že cela obljuba. Na tistem je posumil, da si je Herder inženirja izmislil, da bi lažje pripravil Dominika do tega, naj sinu izroči premoženje. Ne — kaj takega! Pri petdesetih dati vse iz rok! Mlada bosta morala že biti zadovoljna s svojo polovico — sicer pa se zdi, da je to tudi Herder uvidel. Čutil je, da ima zdaj on Herderja v rokah in je malce zviška rekel:

»Saj pravim, Herder — silil ne bom! Ni dosti nevest, ki bi se branile take pristope! Borgel v Železnikih ima tri zrele za moživ! Jaz bi tudi lahko čakal, samo Ana vsak dan toži, da ne more vsemu kaj. Saj veš, kako gre, če postori ne gledaš pod roke!«